

EEN SCHOUWBURG OF EEN POSTKANTOOR

Ter aanvulling van de documentaire fiche over het Pakhuis (Ghendtsche Tydinghen, 3de jg., nr. 5) nog deze gegevens : vrijwel elke kenner van de geschiedenis en het wel en wee van onze Gentse gebouwen, weet dat men eertijds zinnens was op de plaats van het vroegere Pakhuis op de Koornmarkt, het nieuwe hoofdpstkantoor op te richten.

Minder bekend zijn de tribulaties die het project in het honderd lieten lopen, zodat uiteindelijk "de nieuwe post" op de Koornmarkt en de "nieuwe schouwburg" op het Sint-Baafsplein hun plaats kregen. Reeds werd verteld dat tijdens de gemeenteraadszitting van 1 april de stedelijke overheid besloot een Nederlandse Schouwburg op te richten op de Koornmarkt, na afbraak van het Pakhuis. Met hand en tand verdedigd

door P. Fredericq, viel dat voorstel echter niet bij alle raadsleden in goede aarde. Niettemin lezen we in dagblad Vooruit op 28 juni 1887 :

“Het schijnt thans zeker te zijn dat de nieuwe Vlaamse schouwburg in het Pakhuis op de Koornmarkt zal tot stand komen. Het is bijna zeker dat men met de aanstaande lente zal beginnen”.

De tegenstanders van het ontwerp lieten zich niet onbetuigd en beten van zich af. In de eerste gemeenteraadszitting van 1888 verklaarde De Nobele, de som van 100 000 fr. op de begroting gebracht, niet te zullen stemmen. (Dagblad Vooruit van 3 jan. 1888). Ruim een jaar later werden voorafgaande peilingen verricht tot op een diepte van 8 m. De tegenstanders van het project zullen beslist in hun vuistje gelachen hebben toen aan het licht kwam, dat de bodem op die diepte niet meer de nodige stabiliteit bezat. Er kwam geen schot in de zaak. Intussen waren de plannen van De Vigne toch klaargekomen. In de gemeenteraad was P. Fredericq opnieuw de grote optimist : de fundering kon nog dit jaar (1893) klaarkomen, indien de onteigeningen onverwijld werden doorgevoerd. Reeds in 1894 kon de schouwburg onder dak zijn ! Nog meer : plechtige openstelling : oktober 1895. Schepen Colson wou de hele zaak maar liefst op de lange baan schuiven en burgemeester Lippens nam geen stelling in. We schrijven 1895 en nog geen definitieve beslissing. Nieuwe bazen, nieuwe . . . Na de gemeenteverkiezing van oktober 1895 moest burgemeester Lippens de plaats ruimen voor E. Braun. Ook P. Fredericq is gewipt. Dat de nieuwe stadswijzen het niet eens zijn met het ontwerp voor een schouwburg op de Koornmarkt blijkt uit de intrekking van de aanbesteding voor de levering van arduinstenen voor de gevel aan de kant van de Graslei. (In het ontwerp zou de voorgevel van het Pakhuis behouden blijven). Het kwam tot een stemming : verscheidene raadsleden meenden dat de gekozen plaats bezwaren opleverde. Het nieuwe gebouw zou niet genoeg afgezonderd staan; er dreigde gevaar voor het aanpalende Schippershuis.

Toch wou men niet zomaar van het oorspronkelijke plan afstappen, tenzij er een gunstige combinatie met het Rijk kon gevonden worden, dat op zoek was naar een geschikte plaats voor de oprichting van een nieuw postkantoor.

Er werden onderhandelingen met de staat aangeknoopt. Deze vielen bepaald gunstig uit voor de stadskas, aangezien de staat bereid gevonden werd, de kosten van de funderingswerken (die reeds begonnen waren) op zich te nemen, tussen te komen in de kosten voor de restauratie van het Schippershuis op de Graslei, en het vroegere postbureau op het Koophandelsplein voor een prikje aan de stad overliet. De stadswijzen hapten toe.

Er kwam dus geen schouwburg op de Koornmarkt maar een postkantoor. De voorstanders van de bouw van een nieuw kultuurpaleis kregen toch hun zin : het college verbond zich een nieuwe plaats te kiezen voor de oprichting van een “Nieuwen Vlaamsche Schouwburg”. Intussen wees de kalender 1897.

Toen de leeuw van het Pakhuis reeds drie maanden op de begane grond was teruggekeerd, lazen we nog in het dagblad Vooruit van 3 juli 1897: "Binnen weinige dagen zal de plaats waar de nieuwe vlaamse schouwburg moet opgericht worden, gans ontbloot zijn. Van het huis van mijnheer Vyt tot dat gelegen rechtover de Seminariestraat, zullen al de gebouwen afgebroken zijn op een lengte van 45 m. langs de kant van de straat. . . "

R. HESPEL

Naschrift : Van het Pakhuis zijn inderdaad heel wat foto's overgebleven. Wie bezit echter beelden van het interieur van het Pakhuis ?

INVENTAIRE ARCHEOLOGIQUE

Wij laten hier de vertaling volgen van de Fiche N° 21, opgesteld door V. Van der Haeghen en gedateerd 19 oktober 1897. Zij werd geclasseerd in de Afdeling "Zegels" met de vermelding "Staatsarchief - XIIIe eeuw (1199)".

HET EERSTE ZEGEL VAN GENT

Het ronde zegel van een diameter van 90 mm stelt Johannes de Doper, Patroon van de Stad Gent, voor. De legende luidt als volgt :

+ SIGILLV. S. IOHIS. BAPT. GANDENSIV. CIVIV. PATRONI
(Sigillum sancti Johannis Baptiste, Gandensium civium patroni)

Vóóraanzicht tot aan de heup van een personage met stralenkrans omgeven, onder een monument in de vorm van een kerk. De rechterhand heeft hij opgeheven, in de linkerhand houdt hij zijn evangelie. Bovenop de nok van het dak staat een torentje; twee arenden zijn neergestreken op de kantelen.

Dhr. Graaf van Limburg Stirum heeft de vraag opgeworpen of het monument een reproductie is van de hoofdingang van de oude St.-Janskerk (nu St.-Baafs).

Verskillende exemplaren van het zegel, waaronder twee die voortreffelijk bewaard zijn, zijn vastgehecht aan documenten die zich bevinden in het Staatsarchief te Gent, 1276 (v. st.), 1286, 1288, 1294 (Inv. Gailard, Nrs. 707, 711, 713, 729).

Maar de oudste afdruk bevindt zich in de "Archives nationales" te Parijs en is vastgehecht aan een oorkonde van 1199 waarbij de Stad Gent zich verbindt het verdrag te zullen naleven dat gesloten werd tussen de Ko-

ning van Frankrijk en Boudewijn, Graaf van Vlaanderen en van Henegouwen.

Het tegenzegel (30 mm) stelt het goddelijk Lam voor.

Legende : + SECRETVM SCABINORVM. Het is bevestigd aan een charter van 1244 bewaard in de "Archives nationales" te Parijs.

Te Gent zijn de afdrucken van het grote zegel ervan voorzien.

Douët d'Arcq, Collect. de sceaux (Paris, 1868), t. III, p. 363, N° 10704.

- Messenger des Sciences historiques, 1871, p. 113, artikel van Graaf van Limburg Stirum. - De Potter, Gent, t. I, p. 464.

NASCHRIFT

De beschrijving van Van der Haeghen is niet helemaal correct.

Hij heeft zich waarschijnlijk gebaseerd op de (onnauwkeurige) beschrijving van Douët d'Arcq in zijn "Inventaire de la Collection de Sceaux).

De Potter heeft te Parijs een afdruk bekomen en heeft een getrouwe afbeelding gepubliceerd in zijn "Gent", Deel I, p. 462 : St.-Jan-Baptist heeft in de ene hand het Evangelie en in de andere de Kelk.

H. C.

EEN WEINIG GEKEND GEDENKTEKEN

Op het gemeentekerkhof nabij de ingang links tussen de bomen staat het gedenkteken Lieven De Winne. Dit gedenkteken werd ingehuldigd op 26 november 1882 en werd opgericht op initiatief van de Kunst- en Letterkring van Gent. Het ontwerp werd getekend door Edmond De Vigne : het is in Griekse stijl; op het voetstuk is een palet en de schaar van de schikgodin, die de draad van het leven afsnijdt, afgebeeld. Het borstbeeld werd gemaakt door de beeldhouwer Paul De Vigne. Bij de inhuldiging werd een toespraak gehouden door Wagener en een afscheidsgedicht werd voorgelezen door de dichter E. Hiel.

Lieven De Winne werd geboren te Gent op 24 januari 1821. Hij volgde de lessen bij Felix De Vigne. In 1861 verhuisde Lieven De Winne naar Brussel. De kunstenaar was vooral bekend als een knap portretschilder. Hij overleed te Brussel in 1880. Het Museum van Schone Kunsten te Gent bezit enkele werken van Lieven De Winne, o. a. een portret van Leopold I.

M. S.